

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A szakvélemény címe: Szakirodalmi mű engedély nélküli átvétele esetén a szerzőt megillető díjazás szempontjai

Ügyszám: SzJSzT-01/17.

A Törvényszék által feltett kérdések:

1. A kirendelt szakértő a megküldött peres iratok alapján nyilatkozzon arra, hogy az alperes által készített tanulmányból milyen értéket képvisel a felperes kötetének 13-34. átemelt oldala az alperes által készített Tanulmány céljához és összértékéhez viszonyítva.
2. Nyilatkozzon a szakértő arra nézve is, hogy milyen értéket képvisel az alperes által készített tanulmányban a plagizált rész a gyakorlati felhasználhatóság szempontjából összevetve az alperes által készített tanulmány többi részével.
3. A szakértő határozza meg azt a díjmértéket, amely az alperes által készített tanulmány értékéhez képest a plagizált rész alapján megállapítható.

Az alperes által feltett kérdések¹:

1. Kérem a szakértőt, hogy nyilatkozzon arról, hogy a kérdéses szövegrész átvétele a Konzorcium és a Központ között létrejött megbízási szerződés teljesítése szempontjából szükséges volt-e?
2. Amennyiben az első kérdés alapján az átvett szövegrész a szerződés teljesítése körében szükséges volt, kérem, nyilatkozzon arra, hogy a tanulmány felperestől idézett része a Konzorcium és a Központ között létrejött megbízási szerződés 1. pontjában foglalt teljesítendő feltétele közül mely(ek)et teljesítik?
3. Amennyiben van olyan pont, amelyet az idézett szövegrész teljesít, akkor azt az adott ponton belül milyen arányban teljesíti, illetve ez a teljes feltételrendszer alapján a teljes teljesítési hányad hány százalékát teszi ki.
4. Amennyiben a szakértő válasza az első kérdésre az, hogy az idézett szövegrész a megbízási szerződés meghatározott feltételeit teljesíti, akkor az idézett szövegrész teljesítési százalékára figyelemmel az a kapott ellenérték mekkora részét teszi ki.

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

Előzetes megjegyzések

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 101. § (1) bek. alapján szerzői jogi jogvitás ügyben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok szakvéleményt kérhetnek a Hivatal mellett működő szakértő testülettől.

---

¹ 2017. január 25-án kelt előkészítő irat.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet meghatározza a Szakértő Testület feladatait:

1. § (1) A Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: Szakértő Testület) az Szt. 101. § (1) és (3) bekezdésében megjelölt ügyekben szakértői véleményt ad bírósági vagy hatósági megkeresés, vagy megbízás alapján.

(2) E rendelet alkalmazásában szerzői jogi jogvitás ügy az Szt.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita.

(3) E rendelet alkalmazásában a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésnek számít az Szt.-ben szabályozott vagyoni jog gyakorlásával kapcsolatos kérdés.

A Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét.

A jogvita az alábbiakban foglalható össze a bíróság kirendelő végzése alapján:

Az alperes, mint megrendelő a 2014. szeptember 25-én kelt szerződéssel megbízta az Egyetemet, mint vállalkozót egy tanulmány elkészítésével (A/4 melléklet). A vállalkozó a szerződésben meghatározott feladatok végrehajtására tudományos munkatársat (Vállalkozó) jelölte ki (II. 5.). A Tanulmányt a Vállalkozó 2014. szeptember 30-ig egy példányban, nyomtatott formában postai úton megküldi Megrendelő címére, és elektronikusan "doc" vagy "docx" formában megküldi Megrendelő kapcsolattartója e-mail címére (II. 7.). A felek a vállalkozói díjat nettó 2.000.000,- Ft, összesen bruttó 2.540.000,- Ft-ban határozták meg (IV. 1.). Megrendelő kikötötte, hogy a teljesítés során keletkező, a szerzői jogi védelem alá eső alkotáson Megrendelő területi korlátozás nélküli, kizárólagos és harmadik személynek átadható felhasználási jogot szerez, amely kiterjed az alkotás átdolgozására is (V. 2.).

Az elkészített Tanulmány a per F/3 melléklete. A tanulmányon nincs feltüntetve szerző, csak a 2014. évszám.

A perben nem vitatott, hogy az F/3 alatti Tanulmány 13-34. oldalai szó szerint megegyeznek a felperes művének 5-35. oldalon található szövegével.

A Tanulmány teljes terjedelme 50 oldal. Ebből az átvett szövegrész 20 oldal terjedelmű, azaz a teljes szöveg 42%-a.

A Tanulmány megrendelésének a háttere, hogy a Központ 2014. szeptember 29-én megbízási szerződést kötött a , amely megbízás tárgya a tanulmány készítése. A megbízási szerződés 1. pontja meghatározza annak tárgyát.

A megbízási szerződés szerint a Konzorciumot, mint megbízottat a feladat elvégzéséért 6.259.842,- Ft + ÁFA megbízási díj illeti meg. A feladat a Minisztérium jóváhagyásával tekinthető elvégzettnek (3.1.).

A Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszok:

1. A kirendelt szakértő a megküldött peres iratok alapján nyilatkozzon arra, hogy az alperes által készített tanulmányból milyen értéket képvisel a felperes kötetének 13-34. átemelt oldala az alperes által készített Tanulmány céljához és összértékéhez viszonyítva.

2. Nyilatkozzon a szakértő arra nézve is, hogy milyen értéket képvisel az alperes által készített tanulmányban a plagizált részt a gyakorlati felhasználhatóság szempontjából összevetve az alperes által készített tanulmány többi részével.

Az eljáró tanács az 1. és 2. kérdéseket együtt válaszolja meg.

A felperes álláspontja, hogy az alperesi Tanulmány jelentős részét, az igazi értékét az ő szerzői műve jelenti, és nem lehet pusztán a mű terjedelméhez, oldalszámokhoz vagy témakörökhöz kötni a plagizált rész értékét.

Az eljáró tanács úgy ítéli meg, hogy a bíróság kérdése közvetetten arra is irányul, hogy jelen esetben indokolt-e eltérni a terjedelem alapján történő arányosítástól.

Az eljáró tanács megvizsgálta, hogy a bíróság által feltett kérdésekre tekintettel szükséges-e külső szakértő bevonása a szakértői vélemény elkészítésébe. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdése szerint, ha a szakértői vélemény kialakításához olyan különleges szakismeretre is szükség van, amellyel a Szakértő Testület tagjai nem rendelkeznek, tanácskozási joggal külső szakértő közreműködése is igénybe vehető.

Az eljáró tanács, amely szerzői jogi kérdésben jogosult szakértői véleményt adni, nincs abban a helyzetben, hogy értékelje a tanulmány egyes fejezeteinek a súlyát a műben. A felperesi mű egyik részét vették át - más cím alatt - az alperesi Tanulmányba, amely a téma több más aspektusát is bemutatja.

A Szt. 1. § (1) bek. alapján a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat. A (2) bek. szerint szerzői jogi védelem alá tartozik - függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e - az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen: a) az irodalmi (pl. szépirodalmi, szakirodalmi, tudományos, publicisztikai) mű. A (3) bek. kimondja, hogy a szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.

Ebből következően a szerzői jogi védelem és az engedély nélküli felhasználás szempontjából az eljáró tanácsnak nincs módja arra vonatkozóan megállapítást tenni, hogy milyen értéket képvisel az alperesi Tanulmányban a plagizált rész a Tanulmány céljához viszonyítva, továbbá összevetni a Tanulmány egyes fejezeteit a gyakorlati felhasználhatóság szempontjából. Az Szt. fentiekben hivatkozott 1.§ (3) bekezdésében foglaltak értelmében ennek különösebb jelentőséget sem lehet tulajdonítani.

Az eljáró tanács rámutat arra, hogy *többszerzős szakmai műveknél bevett gyakorlat, hogy az egyes szerzők honoráriumát az általuk írt műrészek terjedelmi arányai alapján állapítják meg.*

3. A szakértő határozza meg azt a díjmértéket, amely az alperes által készített tanulmány értékéhez képest a plagizált rész alapján megállapítható.

A keresetlevelében a felperes a kereseti követeléseként kérte kötelezni az alperest 4.000.000,- Ft kártérítés, valamint ezen összeg után a Tanulmány elkészítésének időpontjától (feltételezett

időpont: 2014. július 1.) a kifizetés napjáig tartó késedelmi kamat megfizetésére. A jogcím indokaként előadta, hogy "a kártérítési kereseti kérelmet elsődlegesen ... az Szjt. 94. § (2) bekezdésére és a régi Ptk. 339. § (1) bekezdésére, mint tényleges károkozásra alapítom, amely során kérem a régi Ptk. 359. §-ában foglaltak szerint általános kártérítés megállapítását, másodlagosan pedig a régi Ptk. 339. § mellett a régi Ptk. 355. §-ának alkalmazásával kérem a nem vagyoni kártérítés megállapítását". A felperes előadta azt is, hogy ha a jogvita elbírálására az új Ptk. rendelkezései szerint kerül sor, a nem vagyoni kártérítés helyett sérelemdíjként kéri megállapítani az alperes marasztalását az új Ptk. 2:52. § alapján. Felperes szerint a konzorcium a Tanulmány fejében megbízási (vállalkozói) díjat kapott, így a művének felhasználásával 8.000.000,- Ft haszonra tett szert. Felperes nem bontotta meg, hogy a követeléséből mennyi (i) a felhasználási díjjal kapcsolatos követelése és a (ii) nem vagyoni kár, illetve a sérelemdíj iránti követelése.

A perbeli esetben a felperes az érvényesíteni kívánt jogaként a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésére hivatkozott, azaz a szerzői jogsértés szubjektív jogkövetkezményét kívánta alkalmazni, amelyhez bizonyítania kell a kártérítési felelősség fennállásához szükséges valamennyi körülményt, míg az alperes ezek bizonyítása esetére kimentheti magát azzal, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható volt.

A felperes igénye - a kialakult bírói gyakorlat² szerint - az Szjt. 94. § (1) bekezdés e) pontja alapján a jogsértéssel elért gazdagodásként is nyerhet elbírálást. Az Szjt. 94. §-ának (1) bekezdés e) pontja szerint jogainak megsértése esetén a szerző a jogsértővel szemben követelheti a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését, amely a kialakult ítélkezési gyakorlat szerint legalább a megfizetni elmulasztott jogdíj összegével azonos. A gazdagodás mértéke meghatározásánál a jogsértőnek a jogsértéssel összefüggésben elért teljes bevételéből (nettó árbevétel) kell kiindulni, és abból – lévén szó objektív jogsértésről – levonhatók a tényleges, igazolt költségek. Ha a költségek levonása után még marad gazdagodása, arra a szerző igényt tarthat. Tehát a gazdagodás mértéke nem minden esetben felel meg a jogdíj mértékének, annál több lehet, viszont annál kevesebb nem. A jogdíj / gazdagodás összegét ahhoz a felhasználási módhoz igazodóan kell meghatározni, amely tekintetében a jogosulatlan felhasználás megvalósult.

Az eljáró tanácsnak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy milyen jogsértő magatartásra került sor és ezen jogsértések alapján milyen kártérítési/gazdagodási igényt érvényesíthet a szerző. A szerző a pert kizárólag a Konzorciumot vezető alperes ellen indította meg, az Egyetemmel szemben nem.

Az Szjt. 16. § (1) bekezdése alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem agyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. A törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.

A Szjt. 16. § (1) bekezdése kimondja a szerző minden felhasználási módra kiterjedő általános felhasználási és engedélyezési jogát (generálklauzula). Az Szjt. 17. §-a példálózóan sorolja fel a tipikus felhasználási eseteket.

Amikor az Egyetem munkatársa a felperesi művet a Tanulmányba átvette, a szerző nevének feltüntetése nélkül, a szerzői művet felhasználta (többszörözés).

---

² Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.317/2015/3.; FIT-H-PJ-2015-782. bírósági határozat

Az Egyetem a Tanulmányt átadta az alperesnek: egy nyomtatott példányban és elektronikusan e-mail útján. Ezt követően az alperes a Tanulmányt a megbízási szerződés (A/3.) teljesítéseként átadta a Központnak. Az eljáró tanács szerint az alperes teljesítése nem kizárólag a műpéldány átadását (birtokátruházás) jelentette, hanem az Szjt. 16. § (1) bekezdése szerinti szerzői jogi felhasználási cselekményt végzett (generálklauzula), amikor a Tanulmányt üzleti tevékenysége során hasznosította. A birtokátruházás üzleti hasznosítás céljából történt, ezzel a bármely felhasználás fogalma alá tartozó magatartás valósult meg.

Az alperesi felhasználás jogellenes magatartásnak minősül, amellyel okozati összefüggésben a felperes nem jutott bevételhez, a felperesnek tehát elmaradt bevétele keletkezett, ami az ezen felhasználási mód utáni meg nem fizetett megbízási díjban testesül meg. Jelen esetben tehát a felperes kára (ha eltekintünk a személyiségi jogi jellegű igénytől) megegyezik az alperes gazdagodásával.

Az Szjt. 42. §-ának (1) bekezdése értelmében a felhasználási szerződés alapján a szerző engedélyt ad művének felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni, míg a 45. § (1) bekezdése szerint a felhasználási szerződést - ha a törvény eltérően nem rendelkezik - írásba kell foglalni. A jelen esetben ilyen írásba foglalt felhasználási szerződés a peres felek között a sérelmezett felhasználásra nem jött létre. Az Szjt. 16.§ (6) bekezdése alapján jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.

A jogdíj összegszerűségének meghatározásánál az alapvető szempont, hogy a szerzői mű felhasználásáért járó díjazás a felek szabad megállapodásán alapul. Nincs olyan objektív könyvszakértői mérce, amely a jogosulatlan felhasználás ellenértékének megállapításához alapul szolgálhatna.

A felhasználási díj lehetséges összege tekintetében az eljáró tanács az alábbiakból indul ki:

Az eljáró tanács az előzőekben már utalt a többszerzős szakmai műveknél folytatott általános gyakorlatra, amelynek alapján az egyes szerzők honoráriumát az általuk írt műrészek terjedelmi arányai alapján állapítják meg.

A jelen esetben a felhasználási díj megállapításához kiinduló pontként rendelkezésre áll az A/3 alatt mellékelt megbízási szerződés és az A/4 alatt csatolt kutatási szerződés, amelyek rendelkeznek a fizetendő díj összegéről.

Sem a megbízási szerződés (A/3), sem pedig a kutatási szerződés (A/4) nem bontja meg, hogy a fizetendő díjból mekkora rész az elvégzendő tevékenység ellenértéke, és mekkora rész a felhasználási engedély ellenértéke.

Mivel az alperes nem végzett tényleges tevékenységet (tanulmány elkészítése), mert a felperesi művet a fent írt mértékben átvette, így a jogsértésből eredő gazdagodása nemcsak a felhasználás fejében ki nem fizetett szerzői (felhasználási) díj, hanem a szolgáltatásának ellenértékéeként kapott teljes megbízási díj összege, amelyből az igazolt költségeit levonhatja.

A Konzorcium a Tanulmány elkészítésével és átadásával kapcsolatban nettó 4.259.842,- Ft eredményt ért el. Ez abból következik, hogy a kapott 6.259.842,- Ft + ÁFA megbízási díjból levonásra kerül, mint költség az Egyetemnek kifizetett díj (2.000.000,- + ÁFA).

A felperesi mű és a Tanulmány terjedelmének aránya (42%) alapján tehát az alperesi gazdagodás összege 1.789.134, - Ft.

Azzal, hogy a felperes nevét a Tanulmányban nem tüntették fel, és a szerző nem mondott le a nevének feltüntetéséről, megsértették a szerzőnek a Szjt. 12. §-ában szabályozott névfeltüntetéshez való jogát. A személyiségi jog megsértése esetén érvényesített sérelemdíj összegének meghatározása nem szerzői jogi szakkérdés, -amely az SZJSZT hatáskörébe tartozik-, így erre vonatkozóan az eljáró tanács nem foglalhat állást. A mérlegelést az Szjt. 94.§ (2) bekezdés második mondat, illetve a 3.§ és a Ptk. 2:55.§ útján alkalmazandó Ptk. 2:52.§ (3) bekezdése alapján, szabad mérlegeléssel állapítja meg a bíróság, feltéve, hogy van határozott kereseti kérelem a sérelemdíj megítélésre.

Válaszok az alperes által feltett kérdésekre:

1. Kérem a szakértőt, hogy nyilatkozzon arról, hogy a kérdéses szövegrész átvétele a Konzorcium és a Központ között létrejött megbízási szerződés teljesítése szempontjából szükséges volt-e?

A megbízási szerződés (A/3.) 1. pontja meghatározta a megbízás tárgyát, azaz egy tanulmány elkészítését. A megbízási szerződést az alperes közreműködő (al megbízott) bevonásával teljesítette: a megbízott elkészítette a Tanulmányt az Egyetemmel és átadta a megbízónak. A szerződés 4.5. pontja szerint a feladatok teljesítését a megbízó kapcsolattartója igazolja; az 1. pontban foglalt feladat a Minisztérium jóváhagyásával tekinthető elvégzettnek. A kutatási szerződésben (A/4.) az Egyetem, mint vállalkozó kijelenti, hogy az általa a jelen szerződés keretében elkészített tanulmány a Vállalkozó szellemi terméke (V.1.).

A megbízási szerződés teljesítéséhez nem volt szükséges a felperesi mű átvétele, az alperes önálló művet is készíthet(tet)ett volna, vagy alperesnek lehetősége lett volna a felperesi szerzővel felhasználási (átdolgozásra irányuló) szerződést kötni.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy az alperesi kérdéseket nem tartja relevánsnak a szerzői jogi jogsértés szempontjából, a jogsértés az Szjt. szabályai alapján értékelendő.

2. Amennyiben az első kérdés alapján az átvett szövegrész a szerződés teljesítése körében szükséges volt, kérem, nyilatkozzon arra, hogy a tanulmány felperestől idézett része a Konzorcium és a Központ között létrejött megbízási szerződés 1. pontjában foglalt teljesítendő feltétele közül mely(ek)et teljesítik?

Az előbbi alperesi kérdésre adott válasz mellett az eljáró tanács utal arra, hogy nincs hatásköre annak megítélésére, hogy az alperes a megbízási szerződést szerződésszerűen teljesítette-e.

3. Amennyiben van olyan pont, amelyet az idézett szövegrész teljesít, akkor azt az adott ponton belül milyen arányban teljesíti, illetve ez a teljes feltételrendszer alapján a teljes teljesítési hányad hány százalékát teszi ki.

Az eljáró tanács utal a második alperesi kérdésre adott válaszára.

4. Amennyiben a szakértő válasza az első kérdésre az, hogy az idézett szövegrész a megbízási szerződés meghatározott feltételeit teljesíti, akkor az idézett szövegrész teljesítési százalékára figyelemmel az a kapott ellenérték mekkora részét teszik ki.

Az eljáró tanács utal a második alperesi kérdésre adott válaszára.

Budapest, 2017. március 29.

dr. Koltay Krisztina
a tanács elnöke

dr. Bacher Gusztáv
a tanács előadó tagja

M. Nagy Miklós
a tanács szavazó tagja